

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 157/09-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. apríla 2009 predbežne prerokoval sťažnosť J. B., B., zastúpeného advokátom JUDr. L. M., Česká republika, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 a 3 a čl. 50 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 5 ods. 5 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základných práv podľa čl. 36 ods. 1 a 3 a čl. 40 ods. 5 Listiny základných práv a slobôd a práva zaručeného v čl. 4 ods. 1 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 6 C 81/06 zo 4. júla 2007 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6 Co 24/08 z 13. novembra 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. marca 2009 doručená sťažnosť J. B., B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 3 a čl. 50 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 5 ods. 5 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základných práv podľa čl. 36 ods. 1 a 3 a čl. 40

ods. 5 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva zaručeného v čl. 4 ods. 1 Protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „protokol č. 7“) rozsudkom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 6 C 81/06 zo 4. júla 2007 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Co 24/08 z 13. novembra 2008.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ si v roku 1992 uplatnil nárok na odškodnenie na príslušnom orgáne Slovenskej republiky vo výške 36 385 Kčs, ktorá mu však nebola priznaná v uplatňovanom nároku za 23 mesiacov výkonu trestu odňatia slobody, ale iba za 13 mesiacov. Pri uplatňovaní svojich nárokov vychádzal zo skutočností, že rozsudkom Krajského vojenského súdu v Bratislave v konaní pod sp. zn. Ktr 222/50-I bol uznaný vinným zo zločinu zbehnutia podľa § 183 a § 189 vojenského trestného zákona z roku 1855 o bol odsúdený k trestu odňatia slobody v trvaní 5 mesiacov. Rozsudkom Nižšieho vojenského súdu v Bratislave v konaní pod sp. zn. Vt 39/50/II bol uznaný vinným zo zločinu subordinácie podľa § 145, § 146c a § 149 a bol odsúdený k trestu odňatia slobody v trvaní 18 mesiacov, rozsudkom Nižšieho vojenského súdu v Brne v konaní vedenom pod sp. zn. Vt 24/52 bol uznaný vinným z trestného činu vyhýbania sa služobným povinnostiam podľa § 270 ods. 1 písm. b) Trestného zákona a bol odsúdený k trestu odňatia slobody v trvaní 2 a pol roka.

V prieskumnom konaní podľa zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii v znení neskorších predpisov bol rozsudok Vojenského obvodového súdu v Brne v konaní pod sp. zn. 3 Rtv 31/91 zrušený a bolo rozhodnuté, že sa trest neukladá. Toto rozhodnutie však uznesením Mestského súdu Brno v konaní pod sp. zn. 1 Rt 7/2004 bolo zrušené a vyslovené, že celý rozsudok z roku 1953 sa ruší a trestné stíhanie bolo zastavené. Prvé dva už uvedené rozsudky boli zrušené vo výroku o treste uznesením Vojenského obvodového súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Rtv 50/90 a bol mu uložený nový trest v trvaní 10 mesiacov nepodmienečne ako trest súhrný. V dôsledku odvolania proti tomuto rozsudku uznesením Vyššieho vojenského súdu v Trenčíne v konaní pod sp. zn. Rto 10/92 bolo konanie zastavené pre amnestiu.

Sťažovateľ vyslovuje názor, že pokiaľ sa s ním zaobchádzalo v civilnom konaní pri uplatňovaní nároku ako by bol odsúdený k trestu odňatia slobody v trvaní 10 mesiacov nepodmienečne, hoci také právoplatné rozhodnutie neexistuje, bolo porušené jeho základné právo na odškodnenie za časť jeho nezákonného väznenia. Došlo preto aj k porušeniu zásady „ne bis in idem“, pričom poukázal na judikatúru všeobecných súdov v Českej republike. Ako dôkaz okrem iného uviedol, že uznesením Vojenského obvodového súdu v Bratislave sp. zn. 1 Nt 2/2008 z 24. februára 2008 bola povolená obnova konania druhého odsúdenia a následne bolo zastavené konanie pre porušenie zásady „ne bis in idem“.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vo veci vydal tento nález:

«I. Rozsudkom Okresného soudu Bratislava III. ze dne 4. 7. 2007 č. j. 6 C 81/06-109 a rozsudkem Krajského soudu Bratislava ze dne 13. 11. 2008 č. j. 6 Co 24/08-166 bylo porušeno stěžovatelovo právo na spravedlivý proces podle článku 6 odst. 1 Úmluvy; soudní ochranu podle článku 36 odst. 1 Listiny a článku 46 odst. 1 Ústavy; odškodnění za nezákonné věznění podle článku 5 odst. 5 Úmluvy, článku 36 odst. 3 Listiny a článku 46 odst. 3 Listiny; respektování zásady „ne bis in idem“ podle článku 4 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě, článku 40 odst. 5 Listiny a článku 50 odst. 5 Ústavy.

II. Rozsudky uvedené v bodě I. se zrušují.

III. Stěžovateli se přiznává spravedlivé zadostiučinění ve výši 2.000,- Euro, které je Okresní soud Bratislava III. povinen zaplatit stěžovateli poštovní poukázkou do 60 dnů od vyhlášení tohoto nálezu

IV. Stěžovateli se podle advokátního tarifu přiznává náhrada nákladů tohoto řízení, kterou je Okresní soud Bratislava III povinen zaplatit na účet právního zástupce stěžovatele (...) do 60 dnů od vyhlášení tohoto nálezu.»

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (mutatis mutandis III. US 138/02 a v ňom citovaná ďalšia judikatúra).

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že rozsudkami okresného súdu sp. zn. 6 C 81/06 zo 4. júla 2007 a krajského súdu sp. zn. 6 Co 24/08 z 13. novembra 2008 došlo k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a v čl. 36 ods. 1 listiny; práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru; práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu zaručeného v čl. 46 ods. 3 ústavy a v čl. 36 ods. 3 listiny, resp. práva na odškodnenie za nezákonné väznenie zaručeného v čl. 5 ods. 5 dohovoru; práva na rešpektovanie zásady „*ne bis in idem*“ zaručeného v čl. 50 ods. 5 ústavy, v čl. 40 ods. 5 listiny a v čl. 4 ods. 1 protokolu č. 7.

1. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetnou sťažnosťou sťažovateľ napadol označený rozsudok okresného súdu, ako aj rozsudok krajského súdu. Avšak

vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd nemá právomoc preskúmať postup a rozhodnutie okresného súdu, pretože jeho postup a rozhodnutie preskúmal krajský súd. Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť v tejto časti (teda vo vzťahu k okresnému súdu) odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu.

2. Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a v čl. 36 ods. 1 listiny; práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj práva na rešpektovanie zásady „*ne bis in idem*“ zaručeného v čl. 50 ods. 5 ústavy, v čl. 40 ods. 5 listiny a v čl. 4 ods. 1 protokolu č. 7, ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím, došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery všeobecného súdu boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00).

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu okrem iného vyplýva, že:

«(...) V prejednávanej veci pri navrhovateľom uplatnenom nároku na zaplatenie odškodnenia vo výške 25.000,- Sk s úrokom z omeškania za obdobie od 9. 12. 1992 do 30. 4. 1995 vo výške 3% ročne a od 1. 5. 1995 do zaplatenia vo výške 22% ročne za dobu 10 mesiacov vykonaného trestu odňatia slobody, ktorá mu nebola vyplatená, súd prvého stupňa vykonal dokazovanie v potrebnom rozsahu na riadne zistenie skutkového stavu a vec posúdil správne z hľadiska splnenia zákonných podmienok podľa ust. § 23 ods. 3 zák. č.

119/1990 Zb. Správne v dôvodoch svojho rozsudku konštatoval, že pôvodné odsudzujúce rozhodnutia neboli zrušené v celom rozsahu, ale len v časti výroku o treste, pretože výmera trestu bola v zrejmom nepomere k stupňu nebezpečnosti pre spoločnosť a uložený druh trestu bol v zrejmom nepomere s jeho zákonným účelom, uvedená časť tohto ustanovenia sa preto nedá aplikovať na daný prípad. Na daný prípad bolo pri priznaní odškodného potrebné aplikovať vetu druhú ust. § 23 ods. 3 zák. č. 119/1990 Zb., ako aj ust. § 9 ods. 1, 2, § 10, § 23, § 24 ods. 1, § 26, § 27 zák. č. 58/1969 Zb., § 227 Tr. por., § 489 Obč. zák. ktoré sa týkali spôsobu odškodňovania v prípade, ak došlo len k čiastočnej zmene odsudzujúceho súdneho rozhodnutia. V takomto prípade sa poskytuje odškodnenie len so zreteľom na rozdiel medzi trestami vykonanými na základe pôvodného rozsudku a ustanovenými primeranými trestami alebo novouloženými trestami, ako to správne v dôvodoch svojho rozsudku konštatoval aj súd prvého stupňa. K uloženiu nového trestu v danom prípade nedošlo len z dôvodu amnestie prezidenta republiky, preto súd prvého stupňa správne musel postupovať podľa § 227 Tr. por. a z toho dôvodu nový trest neuložil. Avšak k takémuto rozhodnutiu došlo pri nezmenenom výroku o vine z rozsudku Krajského vojenského súdu v Bratislave zo dňa 23.3.1950, č. k. Ktr 222/50-I, a rozsudku Nižšieho vojenského súdu Bratislava zo dňa 18.10.1950, č. k. Vt 39/50-II, pretože tak ako to súd odôvodnil vo svojom rozhodnutí, nebol zistený žiadny iný dôvod pre oslobodenie menovaného.

Nebol teda dôvod priznať navrhovateľovi odškodné za celý čas výkonu trestu odňatia slobody (23 mesiacov). Rozsudok v časti uznania navrhovateľa vinným nebol nikdy zrušený. Ak teda (napr. aj z dôvodu amnestie prezidenta) nedošlo k uloženiu nového trestu (pri nezmenenom výroku o vine), pri určení výšky odškodného, ktoré má byť vyplatené poškodenému, nedá sa na daný prípad aplikovať vetné spojenie „... rozdiel medzi trestami vykonanými na základe pôvodného rozsudku a novouloženými trestami.“ Bolo preto potrebné pri poskytnutí odškodnenia vychádzať len z rozdielu medzi trestami vykonanými na základe pôvodného rozsudku a ustanovenými primeranými trestami (§ 23 ods. 3 veta druhá cit. zák.). Za výšku ustanoveného primeraného trestu súd v danom prípade mohol považovať 10 mesiacov, tak ako to po vykonanom dokazovaní bolo stanovené i v rozhodnutí trestného súdu, aj keď toto rozhodnutie bolo neskôr zrušené, vzhľadom na to, že nebolo prihliadnuté v trestnom konaní na amnestiu prezidenta. V tomto trestnom konaní totiž súd sa najlepšie oboznámil so skutkovým stavom, prihliadol za tým účelom najmä na

spoločenskú nebezpečnosť konania obžalovaného, vzal do úvahy skutočnosť, že vo výkone vojenskej služby mu bránilo jeho náboženské presvedčenie ako i to, že k tomuto sa aj v oboch prípadoch doznal, čo mu tiež poľahčilo. Ďalšou poľahčujúcou skutočnosťou bolo, že do spáchania trestného činu viedol poškodený riadny život. Po zhodnotení vyššie uvedených skutočností dospel súd k záveru, že k stupňu spoločenskej nebezpečnosti, pomerom páchatel'a, ako aj k okolnostiam prípadu je úmerný trest odňatia slobody ustanovený primeraný trest práve v trvaní 10 mesiacov. Na základe týchto skutočností sa skutočne poškodenému mohlo poskytnúť odškodnenie len ako rozdiel medzi trestami vykonanými na základe pôvodného rozsudku, t. j. 23 mesiacov a ustanovenými primeranými trestami, t. j. 10 mesiacov, t. j. za 13 mesiacov vykonaného trestu. Súd prvého stupňa sa v dôvodoch svojho rozsudku podrobne vypořiadal aj s námietkami navrhovateľa, ktoré tento zopakoval aj v odvolacom konaní, a preto odvolací súd v dôvodoch bližšie odkazuje na dôvody rozsudku súdu prvého stupňa, s ktorým sa stotožnil v celom rozsahu (§ 219 ods. 2 O. s. p.). Námietky navrhovateľa preto odvolací súd považoval za nedôvodné a nemohol k nim prihliadnuť ani v tomto odvolacom konaní. Navrhovateľ ani v odvolacom konaní neprodukoval žiadne také dôkazy, ktoré by mohli zvrátiť výsledky vykonaného dokazovania a právneho posúdenia veci. Odvolací súd nezistil ani žiadne dôvody, pre ktoré by bolo potrebné vec zrušiť a vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Súd prvého stupňa vo veci riadne zistil skutkový stav, výsledky vykonaného dokazovania vyhodnotil správne a vec posúdil správne aj po právnej stránke.(...)»

Pokiaľ ide o namietané porušenie práva na spravodlivý proces so všetkými jeho aspektmi, ústavný súd konštatuje, že postup krajského súdu v danej veci je zdôvodnený vyčerpávajúcim spôsobom; krajský súd na zásadné námietky sťažovateľa v súlade s relevantnými hmotnoprávnymi podmienkami zaujal stanovisko, a preto aj ústavný súd ho považuje za ústavne relevantný. V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajský súd dostatočným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo potrebné odvolanie sťažovateľa považovať za neodôvodnené a napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdiť. V každom prípade postup krajského súdu pri odôvodňovaní svojho skutkového a právneho záveru vo veci sťažovateľa nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitráry. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje,

nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojim vlastným už ani preto, že ústavný súd nie je opravným súdom skutkových a právnych názorov krajského súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci krajského súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Ústavný súd aj keby nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor krajského súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, a teda ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad krajským súdom takéto nedostatky nevykazuje.

Sťažovateľ namietal aj porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu. Podľa názoru ústavného súdu však zo skutočností, ktoré sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, nevyplýva žiadna možnosť porušenia uvedeného základného práva, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Sťažovateľovi súdy neodopreli spravodlivosť, ibaže jeho žalobnému návrhu v danom prípade nevyhoveli. Ústavou zaručené právo na súdnu ochranu pritom neznamená právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom a nemožno ho ani účelovo chápať tak, že jeho naplnením je vyhovieť všetkým procesným návrhom účastníka konania (napr. II. ÚS 4/94, I. ÚS 8/96).

Preto bolo potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

3. Pokiaľ ide o namietané porušenie práva sťažovateľa na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, resp. práva na odškodnenie za nezákonné väznenie, vzhľadom na uvedené skutočnosti, ako aj na aplikáciu relevantných hmotnoprávnych ustanovení uvedených v napadnutom rozsudku, toto rozhodnutie krajského súdu nemožno považovať ani z hľadiska hmotnoprávneho posúdenia za nesprávne, alebo za arbitrárne, a preto bolo treba považovať sťažnosť aj v tejto časti za zjavne neopodstatnenú.

Okrem uvedeného neušlo pozornosti ústavného súdu tvrdenie sťažovateľa, že uznesením Vojenského obvodového súdu v Bratislave sp. zn. 1 Nt 2/2008 z 24. februára 2008 týkajúcim sa druhého odsúdenia došlo k povoleniu obnovy konania a následne bolo konanie zastavené. Toto konanie však nebolo predmetom konania ani okresného súdu, ani krajského súdu, ktorý sa o tom dozvedel až z písomného podania sťažovateľa zo 6. novembra 2008, a preto nemohlo byť ani predmetom preskúmania ústavným súdom. Sťažovateľovi však práva na odškodnenie na základe uvedeného rozhodnutia ostávajú zachované, ktoré si môže uplatniť v osobitnom konaní.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde o odmietnutí sťažnosti tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti touto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. apríla 2009